

Received 1.10.2016 r.; accepted 22.11.2016 r.

ZAČÁTKY DOLOVÁNÍ V JÁCHYMOVĚ, ZALOŽENÍ MĚSTA A MINCOVNÍ PRÁVA ŠLIKŮ VE SVĚTLE POLITICKÝCH JEDNÁNÍ A PÍSEMNÝCH PRAMENŮ

Andrea HUCZMANOVÁ

Univerzita Karlova, Katolická Teologická Fakulta, Ústav dějin křesťanského umění,
Thákurova 3, 160 00, Praha 6, Česká Republika
Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych,
Zakład Renesansu i Reformacji, ul. Szewska 36, 50-139 Wrocław

*Jáchymov, Šlikové, horní právo,
Krušné hory, Georgius Agricola*

Na počátku 16. století byla odkryta bohatá rudná ložiska na panství Šliků v okolí poustky (opuštěná ves) známé jako Konradsgrün či obecně jen jako „Údolí“. Právě lokalita známá jako „Údolí“ získala zanedlouho nové jméno Údolí sv. Jáchyma, jednoduše Jáchymov. Výnosy z ní zanedlouho předčily nejen výnosy z nejvýznamnějších českých, ale taktéž saských (Schneeberg, Annaberg, etc.) těžebních regionů. S nově založeným městem a mincovnou spravovanou pány Šliky, hrabaty z Holíče a Pasaunau, se setkáváme na území Království českého s precedentem, kterým je převzetí regálních práv panovníka šlechtou. Cílem předkládaného příspěvku je rekapitulace vzniku nového horního revíru a jeho zvláštní postavení v rámci Království českého za vlády Jagellonců (1471–1526) a v prvních letech panování Ferdinanda Habsburského v Království českém.

1. Úvod

Podstata rozkvětu Krušnohoří v minulosti byla založena na nerostném bohatství zdejší krajiny, která se i přes veškeré své limity stala na přelomu 15. a 16. století nejindustrializovanější oblastí střední Evropy a popřela tak představy tradované již od času Římanů o všudypřítomné nehostinnosti a bídě, jak připomenul ve svém spisku *Bermannus. Aneb rozmluva o hornictví*, v němž je popsán zvrát událostí, Georg Agricola.

V dialogu hlavních postav příběhu, Bermanna a Navia, čteme, že: „*dnes v Německu pátrá a zkoumá přemnoho mužů a ti po pravdě zjišťují, že Německo oplývá rudami nad ostatní země*“. Tato Bermannova slova jsou odpovědí a zároveň lehce ironickou glosou Naviovi a jeho tlumočení Cornelia Tacita; Římana, který podal ve své době

velmi svědomitý popis Germanie, ve které jej zarazila absence drahých kovů. To právě Cornelius Tacitus s rozpaky seznal, že neví: „*zda bohové odepřeli Germánům zlato a stříbro ze své milosti a lásky nebo ze zášti proti nim. ... A přeci bych netvrdil, že tam není nějaká žíla, co skýtá zlato a stříbro. Kdo to totiž prozkoumal*“ (Agricola, 1957, 68); zcela přesně popisuje stav montanistiky střední Evropy přelomu 15. a 16. století, především severní a severozápadní hranice Království českého a s ním sousedících držav Wettinů.

Pokles výnosů z horních revírů v okolí Kutné Hory znamenal pro České království citelnou ránu, která poznamenala nejen zdejší horní podnikatele a měšťany, ale především příjmy plynoucí z urbury do královské pokladny, stejně jako soukromé podíly panovníka (Majer, 2004, s. 67–96; Mudra, 2012, 91–95). Otevření nových, výnosných revírů tak bylo nezbytností. Úspěchy, které byly zaznamenány v Sasku, podnítily zájem i na české straně hor, kde tak vzápětí byla také vyvinuta značná aktivita ze strany prospektorů. Jejich zájem se soustředil na oblasti Krušných hor a Slavkovského lesa, kde zaznamenali nemalý úspěch jak na jitřních, tak na půlnočních žilách (Kratochvíl, 1960, 9–24). Vysoká mocnost těchto žil byla výsledkem jedinečného způsobu zrudnění obou pásem, při jejichž povrchu bylo možné nalézt již při výchozech ryzí stříbro (Mathesius 1975, fol 25; Agricola 2007, 74–79).

Nejvýraznějším úspěchem bylo odkrytí ložisek stříbrné rudy v blízkosti bývalé osady Konradsgrün, která se nalézala na panství ostrovské větve Šliků. Podle šlikovského urbáře z roku 1489, podléhalo ostrovskému panství 19 vesniček, avšak dědická smlouva, která byla toho roku uzavřena, uvádí Konradsgrün jako poustku (Lorenz, 1925, 1; Kubátová i in., 2012, 5; Schreiber, 1934, 1). Jako jediný upozorňuje na fakt, že originál jednoduchého urbáře, zhotoveného na základě dědické smlouvy z roku 1489 je zničen a údaje jsou zachovány v opisu ze 17. století). Ta se svým založením pravděpodobně hlásila k nejstarší vrstvě osídlení, spjaté s kolizačními aktivitami premonstrátského kláštera Teplá, doloženými k roku 1273 (CDB V/2, č. 707).

Původní osada byla situována v prostoru současného náměstí Na Slovanech, dříve známém jako Chlebný trh (Brotmarkt), jak ve svých kázáních nejednou vzpomenu farář Johann Mathesius (Agricola, 1957, 71–74; Mathesius, 1975, 9. kázání, fol. 134), situovaném na tzv. Zámeckém vrchu (Schottenberg). Tento sídelní komplex doplňovalo několik roztroušených usedlostí na vrchu Stráž, nazývaném Unter Türkner. Vedle několika Mathesiových zmínek o stavu aglomerace před prudkým nárůstem populace a přílivu báňských pracovníků všech kategorií, popisuje terénní podmínky ve svém dílku i otec mineralogie, Georg Agricola. Kromě cenného popisu i on ve svém díle nepřímo zaznamenal obnovení těžebních prací při starém dolu: „*Jest tomu dvanáct let, co zde byla jen jediná důlní bouda, která stála u staré polozasypané jámy*“ (Agricola, 1957, 71).

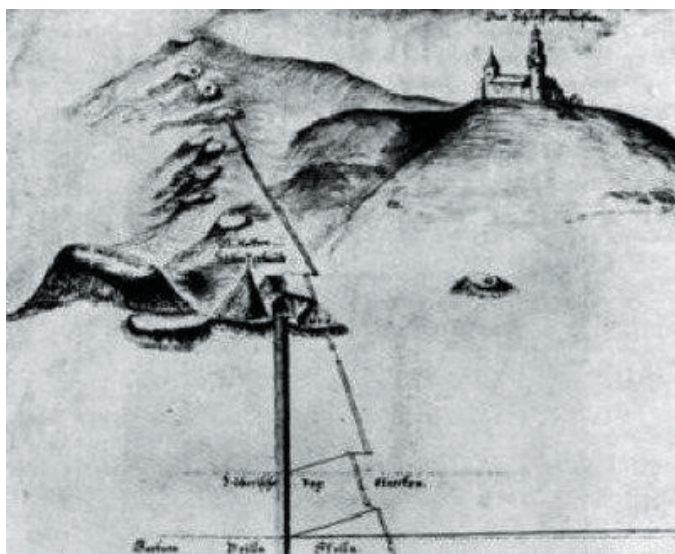
2. Počátky dolování v jáchymovském důlním revíru ve světle nejstarší Knihy propůjček a důlních vod (1518–1551) revíru

Snad byla první známá jáma v zdejším revíru pozůstatkem kutacích prací, vedených Kašparem Bachem, známým za saského Geyera, a Össerem z Ostrova, kteří zde měli podle tradice razit štolu již v roce 1512. K takto finančně náročnému a rizikovému podniku jistě nebylo přistoupeno bez příčiny (Mathesius, 1981, 72). Ražba štol v revíru, kde by nebylo dobývek či alespoň několika nálezných jam, je zcela nepředstavitelná. Jak tedy poukázal J. Majer je vysoce pravděpodobné, že již v prvních letech 16. století zde došlo k výraznějším těžebním aktivitám. Patrně neobstojí Majerův názor, že počátek zdejších prací je přímo závislý na zatopení schneebergských dolů (Majer, 1968, 133), poněvadž pokles zisků z výnosů zdejších dolů byl dlouhodobého charakteru (http://www.ianblanchard.com/Mining_Metallurgy_and_Minting/Appendix.pdf; Vyhledáno 3. 12. 2012, 66–68). Tento stav byl jistě podnětem činnosti prospektorů v kraji, přesto ale plně nevysvětluje důvod sestupu prospektorů do nižších poloh hor a už vůbec ne jejich činnost na české straně hvozdu.

Další otázky vyvstávají v poměru zdejších horníků k českému králi a jeho právům na regál. Vlastní otázkou je jak samo otevření, tak uzavření štol, ražené Bachem a Össerem, jehož příčinu viděl Mathesius v jejich platební neschopnosti financovat takto nákladný projekt (Mathesius, 1981, 134). Není ovšem zcela jasné, z jakého důvodu se dvojice rozhodla razit štolu v místech, kde byly svrchní partie rudných žil snadno dostupné a bohaté. Absence pramenů o tomto podniku tak nedovoluje nic jiného než spekulace.

První písemný záznam o propůjčce je zaznamenán v *Knize propůjček a důlních vod 1518–1551* a to ve prospěch Hanse Krentzinga, jak zaznamenává Mathesius v městské kronice (Rok 1516, záznam č. 4, In: správa dolů: „*Bastel Schreyner před 16. rokem poskytl propůjčku v Konradgrünü, jak ještě v první knize je léno zapsáno/Renselu Kreutzingovi propůjčeno v Konradgrünü*“). Zároveň tento zápis dosvědčuje dřívější kutací práce, o kterých jsou vedeny záznamy již pro rok 1516 (Kniha výnosů 1516–1567, uložena v NA, VHÚ Jáchymov, Knihy, i. č. 822) a co více vzpomíná již dřívější propůjčku Bastela Schreinaera, ovšem bez přesného data (NA, VHÚ Jáchymov: „*Bastel Schreiner hat vor dem 16. Jahr in Conradgrün verliehen wie noch inn dem ersten Bergbuch ein Lehen eingeschrieben Hansel Krintzing verliehen in Conradgrün.*“; Mathesius viz p. 156).

Již k 1. srpnu 1516 je doložena propůjčka ve prospěch Valtena Vintzenta při dolu Věnc (Kubátová i in, 2012, 10; Weizsäcker 1929, 290: „*Valten Vintzentetn verliehen freytag nach Jakobi in der sechsten stunden vor mittag in sechtzenden jare ausserhalb der vierung der andern vnd dritten mass amchen nachm Krantz gegendrum in das leigende auf einem gang dem er aldo erschurft hat, darauf ehr eyne Funtgrube vnnnd dasztw die obern nechste ass, wie in der chronen bëhem bergwerks recht ist, den vori-*

Obr. 1. Výřez z důlní mapy z roku 1715, pohled na žentour
 Fig. 1. Fragment of 1715 map with the whim gin

*gen verligenen gengen vnd massen ahne schadenn. Kucks der Kirche, ein Kucks Sanct Anna“), tedy krátce po prohlášení Matze Busche a Jindřicha z Könnertitz o stavu stříbrnosných žil. Není ovšem jasné, kde byla tato propůjčka Schreynerovi udělena. Na základě srovnání možných údajů z dochovaných knih a Mathesiových pamětí je možné předpokládat, že prvním větším podnikem byly práce při *Alte Funtgrube*, Staré nálezná jámě.*

Obr. 2. Nejstarší místní žentour na Schottenbergu
 Fig. 2. Whim gin on the hill Schottenberg

Existence knihy propůjček od roku 1518, zaznamenávající nepřímou i dřívější propůjčky, je důkazem existence úřadu hormistra již k roku 1516. Ten býval podřízen buď přímo králi nebo majiteli pozemků, zde jmenovitě Šlikům, jak bylo běžné jak v českých, tak saských revírech (Kubátová i in, 2012, 13). Krátce po prohlídce tak Šlikové vyzvali jak Matze Busche, tak Konráda z Könnneritz, aby šířili zprávu o otevření nového báňského revíru na šlikovském panství (obr. 1, 2).

3. Narovnání mezi Šliky a Hazlovskými

Ačkoliv Šlikové vystupovali na veřejnosti jako vrchní pozemkoví vlastníci Údolí (Konradsgrün) a přilehlých pozemků, pohledávky k nim měli i Hazlovští, páni na Hluboké. Se zvyšující se atraktivitou lokality a jejím vzrůstajícím ekonomickým potenciálem se začali Hazlovští dožadovat svých práv, která jim jako vlastníkům zdejších pozemků garantovala horní práva a horní praxe (Weizsäcker, 1929, 24). K narovnání se Šliky došlo až s uzavřením dohody mezi Štěpánem Šlikem a Ondřejem z Hazlova, jemuž a Hazlovským obecně byly přiznány 4 dědičné kukusy na každém zdejším dolu s povinností poskytovat z jejich lesů dřevo na provoz dolů, jak zaznamenává smlouva z 5. června 1518 (Weizsäcker, 1929, 24). Ke konečnému řešení ovšem obě strany přistoupily až 28. června 1519, kdy Hazlovští přenechali svá práva Šlikům za 2 000 zlatých (NA, VHÚ Jáchymov, sign. X/6. Smlouva uzavřená 4. června 1518 nebyla reflektována W. Weizsäckerem v jeho práci *Sächsisches Bergrecht*).

Tato majetkoprávní transakce byla jen částí problému, s kterým se Šlikové museli vypořádat. Právní kroky Šliků vůči jejich sousedům a panovníkovi oscilovali *de iure* kolem otázky jejich vlastnických práv nad Loketskem, které jim bylo podstoupeno panovníkem pouze do zástavy a to jako zástava Koruny české (Palacký, 1939a, 611). Držba Loketska tak byla zcela závislá na vůli panovníka a především na jeho platební schopnosti vyrovnat své pohledávky (Palacký, 1939b, 22–23, 245–246). Přesto ještě v roce 1523 museli Šlikové během právě probíhajícího sněmu předložit komisi při zemském soudu veškeré dokumenty dosvědčující jejich nároky k Loketsku, na jejichž základě jim byla obnovena konfirmace, o jejíž pravosti se vedou spory, a to po vzoru konfirmace krále Vladislava Jagellonského z 15. června 1489 (Palacký, 1939b, 519–528).

Na základě těchto faktů vyvstává otázka, jaké reálné právo měli Šlikové na vytěžené kovy v rámci Loketska a do jaké míry poškozovali zájmy a regál panovníka (Smolík, 1903, 339: „*Cis. Sigmund totiž zavadil svému kancléři Kašparu (I.) Šlikovi panství loketské, město Ostrov, hrad Anděskou horu aj. s horami a vším příslušenstvím za 11. 900 kop grošů listem daným v Řezně dne 28. září r. 1434*“), který si byl patrně plně vědom významu Loketska jak pro Korunu, tak pro svou osobu. Na základě známých faktů je zřejmé, že tato otázka se patrně nejevila jako zásadní překážka pro naplnění cílů jejich horního podnikání, ba naopak.

4. Vyzdvihnutí osady mezi horní města Českého království

Poté, co Šlikové odkoupením podílů Hazlovských upevnili své majetkoprávní nároky nad zdejším pozemkovým fondem, zaměřili svou pozornost k povznesení prestiže sídliště. Jejich snahy byly završeny vydáním privilegia Ludvíka Jagellonského, kterým bylo sídliště v Údolí sv. Jáchyma povýšeno k 6. lednu 1520 na město: „*Im Untertheniger damit bitlichen angelangt, wir Inen dass Perckwerch Joachimsthal, zur einer fragen, gnendliglichen auszusezen, vnnd zurerheben geruchen... Inn Crafft dieses Briefs aussezen vnnd erheben, vnnd wollen, dass es nun hinfurt, Kunstlig vnd ewiglich fuer ein trege Perckstadt gehalten vnnd genant werden soll,*“ ve prospěch bratří

Štěpána, Jeronýma, Jindřicha, Vavřince a Volfa. Veškerá práva, která byla ve prospěch města pánů Šliků vydána, jsou zachována v opisu listiny, vydané kanceláří Ferdinanda Habsburského k 4. dubnu 1528, a vynášejí jej na roveň jiným horním městům království skrze slova: „*Unnd allen andern dj einer freyen Perckstad zuregeheren*“ (NA, VHÚ Jáchymov, sign. X/6. Ferdinand Habsburský tak obnovil privilegium, o které město přišlo při plenění radnice za velkého hornického povstání v roce 1525. Doklad o povýšení Údolí sv. Jáchyma mezi horní města dokumentuje i první tištěná vyhláška z r. 1520, dochovaná v OA Loket: fond Městský úřad Horní Slavkov, fascikl Korespondence s městem Jáchymovem, č. kart. 222. Majer, 1968, 144; Nemeškal & Vorel 2010, 12).

V listině je nepřímou vzpomenu štědrost Šliků jak vůči Vladislavovi, králi českému a uherskému, tak také Ludvíku Jagellonskému, který vedle četných výsad poskytl poddanskému městu jak znak, jehož středu dominuje polepšený znak pánů Šliků z Pasaunu (obr. 3), tak právo pečeti červeným voskem. Výsada pečeti červeným voskem udělená takto mladé aglomeraci svědčí o jejím významu nejen pro její vlastní vrchnost, nýbrž pro celé království a tudíž přímo i pro samu korunu, tedy panovníka.

Listina, vydaná kanceláří Ferdinanda Habsburského, je důkazem o na první pohled korektním vztahu mezi panovníkem a Šliky, který plně odpovídal aktuálnímu stavu vnitřní politiky, a z tohoto důvodu tak plně zachovává výsady přiznané již dříve městu a jeho vrchnosti Ludvíkem Jagellonským, králem českým a uherským. Obsah listiny tak dokonale skrze retrospekci vystihuje charakter a význam aglomerace ještě před povýšením na město a zároveň ho představuje v nově mu přisouzené roli význačné těžební lokality království. Tento krok je tak možné označit za počátek progresivního rozvoje Údolí sv. Jáchyma a přilehlého regionu stejně tak jako vývoje mnohých dalších těžebních lokalit, které byly přímo či nepřímou ovlivněny jak technickými, tak technologickými inovacemi, kterých bylo dosaženo v Údolí sv. Jáchyma, kterému se dostávalo značného zájmu a podpory ze strany jeho vrchnosti.

Zájem, který Šlikové o horní podnikání a mincovní regál projeví, se zrcadlí ve výsadě jim přiznané českými stavy a nikoliv Ludvíkem Jagellonským. Této výsady, které dosáhli na úkor regálních práv panovníka, se jim dostalo za značného přispění českých stavů, jejichž přičiněním český a uherský král ztratil svůj výsostný regál ve prospěch pánů Šliků, kterým bylo sněmovním jednáním podstoupeno k 9. lednu

Obr. 3. Privilegium krále Ferdinanda – Fol. 5, detail–městský znak Jáchymova
(Praha, Národní archiv, VBÚ Jáchymov, sign. Jáchymov 1520)

Fig. 3. Privilege of the king Ferdinand – Fol. 5, detail of the coat of arms Jáchymov
(Praha, Národní archiv, VBÚ Jáchymov, sign. Jáchymov 1520)

1520 právo na výkup stříbra a jeho zmincování (Nemeškal & Vorel, 2010, 12). Přiznáním práva na zmincování rud se tak Šlikům dostalo výsady (Smolík, 1903, 339; Sternberg, 1981, 314–315), kterou nedisponoval žádný z českých pánů (Nemeškal & Vorel, 2010, 23–24, 137, 169). Šachová partie, která byla Šliky rozehrána, byla vskutku mistrnou hrou, do které bylo vtaženo hned několik předních mužů království, kterým byly přislíbeny značné zisky, plynoucí z dolů v Údolí sv. Jáchyma. Mezi spojenci Šliků je možné doložit především nejvyššího purkrabího Zdeňka Lva z Rožmitálu, mítořícího Ladislava ze Šternberka či Jana Pluha z Rabštejna, kteří byli hlavními aktéry zákulisních jednání pražského sněmu v roce 1520, který byl dozorován Kalrem Minsterberským a rábským biskupem Janem (Nemeškal & Vorel, 2010, 10–13; Palacký, 1939b, 480).

Výsledkem těchto jednání nakonec bylo usnesení sněmu ve prospěch Šliků, kterým se dostalo práva ražby mince. Zemský sněm dále přesně určil nominální hodnotu a podobu mince po vzoru mincí ražených v Kutné Hoře. Na jejich svobodné vůli pak zanechal rozhodnutí o ukončení ražby s klauzulí, že: „*Než jestliže by oni páni toho mincování chtěli přestatí, to se jim nezavírá, však bez újmy spravedlnosti krále jeho milosti a zemských svobod a též bez újmy páně Štefanovic a jeho*

bratří.“ Není zde tedy psáno nic o možnosti dalšího průběhu ražby tak, aby nebyla na újmu králi a svobodám zemským, jak tuto pasáž tlumočil Nemeškal (Nemeškal, 1964, 39–40; Nemeškal & Vorel, 2010, 12; Sternberg 1981, 323–324), nýbrž je tu charakterizováno zcela jasně právo Šliků ukončit ražbu ve vlastní režii, aniž by je za toto rozhodnutí stihl trest či sankce.

5. Nedůvěra Ferdinanda Habsburského k Šlikům a jejich právním nárokům na těžbu a mincování

Nedůvěra, kterou vůči nárokům Šliků projevil ještě Ferdinand Habsburský (Bauer & Lacroix, 1937, 267–268: dopis z 15. června 1528), svědčí o nejistotě, kterou vyvolávalo podstoupení regálního práva panovníka jak u jeho současníků, tak také u mladších badatelů, kteří postrádali hodnověrný důkaz o tomto právním aktu ze strany samotného krále, tedy Ludvíka Jagellonského (Janáček, 1984, 61; Nemeškal, 1967, 207). Ludvíkova rezignace vůči stavům a jejich rozhodnutí se skrývala v soukromé korespondenci Ferdinanda Habsburského s jeho sestrou Marií, která mu potvrdila, že její choť, český a uherský král, Ludvík Jagellonský vyslovil s usnesením českého sněmu z 9. ledna 1520 souhlas, ovšem až za svého pražského pobytu po jednáních se samotným Štěpánem Šlikem v roce 1523. Dále informovala svého bratra o tom, že ve prospěch pánů Šliků byla vystavena na základě soukromého jednání Štěpána Šlika a Ludvíka Jagellonského listina potvrzující usnesení sněmu a povolující jim jak svobodné horní podnikání, tak také ražbu mince. Obsah jednání, která proběhla, není zcela přesně znám. Ačkoliv byla listina po tomto jednání ve prospěch Šliků vystavena, byla vzápětí králem vyžádána nazpět a příjemcům byl nakonec v Budíně vystaven pouze konfirmační doklad, potvrzující jim jejich práva (Bauer & Lacroix, 1937, 27–272 – dopis z 22. července 1528). Ovšem dodnes není známa forma onoho dokladu, který byl Šlikům vydán, ačkoliv bylo učiněno několik pokusů interpretovat či lépe řečeno rekonstruovat jej.

Naposledy svou teorii představil ve své práci Lubomír Nemeškal, dle kterého by: „*tímto dokumentem mohla být zástavní listina k Loketskému kraji ze 17. října 1523, jejíž průkaznost nebyla příliš považována za důvěryhodnou*“ (Nemeškal & Vorel, 2010, 15). Tento svůj závěr opírá o doslovné znění listiny s konfirmací krále Vladislava, avšak užití formulace se jeví jako značně zkratkovitě pro takto významné privilegium. Proto tato Nemeškalova domněnka přeci jen nevystihuje podstatu a význam udělené výsady, kterou se král vzdával svého výsostního práva, což zasluhuje přesné právní ošetření, za jakých podmínek se tak děje. Možnost, že rozšíření konfirmace dovětkem „... *auch zu münzen macht haben,*“ nabízí alternativu navázání na šlikovské privilegium o mincování z 30. srpna 1437, existuje, ale přesto se jeví značně pochybnou, vezme-li se v potaz starší horní činnost Šliků v okolí Michaelsbergu, kde byla zřízena štola Císaře Zikmunda a kde je doložen nulový zájem Šliků na mincovnictví ve vlastní režii (Sternberg, ²1981, 315. Mimo jiné poukazuje na fakt, „...*bezogen sich nicht auf die Siegmundische Urkunde, welche ganz unbekannt gewesen zu seyn scheint*“).

Na základě dobové praxe a doložených faktů Kaspar Sternberg pokládal za ne-
možné, že Jáchymov, známý dříve jako Konradsgrün „*im Jahre 1516 die erste Aus-
beute leistete, kann im Jahre 1437 noch kein Beweggrund zu einer Münzerrichtung
gewesen seyn*“ (Sternberg, 1981, 316). Ovšem sama listina vydaná císařskou kanceláří
je natolik pochybná, že je jí možné označit za jasný podvrh, kterým by byla napade-
na nejen vrchní práva českého panovníka, nýbrž celý tehdejší systém v tak nemysli-
itelné podobě, že ji i sám vydavatel a jeho potomci zamlčeli. Domněnky pak vyvolá
přímo sám důvod onoho vydání listiny stejně tak jako její zcela pasivní využití. Na
poli dohad se zůstane i tehdy, když za příčinu pasivního uplatnění privilegia budou
označeny možné obavy z následků, když by bylo prokázáno, že jde o jasné falzum.
Negativní dopad by se mohl projevit i v poměru k ostatním privilegiím a výsadám
Šliků, jež by tak mohla být posléze zpochybněna.

Důvody vydání Ludvíkovy listiny však nabízí dvě alternativy výkladu. Jednak se
nabízí možnost, že by bylo možné vykládat konfirmaci za dodatečné zlegalizování
těžby a snad i obchodu se surovým stříbrem Šliků se zahraničními těžařstvy, a za
druhé je tu zcela opačné vysvětlení, jehož základem je obezřetnost panovníka, který
si je vědom svých práv a potenciálních zisků, které by si mohl nárokovat, popřípadě
získat snadno po vyplacení své zástavy kontrolu nad celým územím a svými regály,
aniž by se musel vypořádat se speciálním privilegiem, co se těžby a ražby mince týče,
adresovaným Šlikům.

Ovšem sama nedůvěra Ferdinanda Habsburského svědčí ve prospěch existence
neznámého privilegia, kterého se Šlikům od panovníka dostalo, a jež bylo patrně
po uvážení nahrazeno jiným dokumentem vydaným v Budíně. Tento dokument by
tak mohl být i onou konfirmací ze 17. října 1523, jak předpokládá Nemeškal, která
byla patrně předložena jako privilegium samotnému Ferdinandovi s dovětkem, že
kanceláří Ludvíka Jagellonského byla vystavena listina potvrzující veškerá usnese-
ní pražského sněmu z 9. ledna 1520. Tuto teorii by tak podpořila i odpověď Marie
Habsburské, která spravila o vydání této listiny ve svém, již zmiňovaném, listu Ferdi-
nanda. Existence tohoto privilegia se tak patrně jeví jako možná příčina nemohou-
nosti Ferdinanda jako českého krále zasáhnout přímo vůči „zcizení“ královského
regálu, které bylo v rozporu se zájmy fiskální politiky koruny, jak o tom svědčí kurz
nastavený českou komorou, zabývající se především komplexním snížením králov-
ských příjmů, již na počátku vlády Ferdinandovy (Pešák, 1930, 297–298).

6. Fiskální politika Ferdinanda I. Habsburského a její dopad na Šliky

S nově nastoleným směrem fiskální politiky, jejímž jádrem byla centralizace a re-
gulace veškerých příjmů koruny a panovníka, vycházejících *apriori* z královských,
výsostných regálů, bylo podnikání Šliků ve vlastní režii zcela v rozporu. Proto již
v roce 1527 během zemského sněmu, zahájeného 19. listopadu, byla jednou ze
stěžejních bodů jednání otázka narovnání mince, upravení hor a zaplacení dluhů
(Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu I. 1526–1545, 1877, 257–260).

Král a komora tak vystoupili patrně na sněmu prozatím v obecné rovině, aby si teprve zajistili půdu pro své budoucí kroky, jejichž cílem byla ona centralizace a upevnění fiskální politiky a návrat zcizených regálů pod pravomoc panovníka, jak o tom svědčí učiněný zápis: „*A jakož pak mincování jinému žádnému než toliko samé vrchnosti královské přísluší a na užití jest, také všecka stříbra, kteráž se v tomto království dělají, do mince královské a nejinam ven ze země prodávána, nošena pod velikými pokutami býti nemají...*“, dále se odvolává na zápis v památných, G. XI: „*Nalezli vuobec za právo: že nižádný buď obyvatel, ani domáci a neboli to host nemá k překupování stříbra vésti a zvláště žádný kupec a obchodník ani jiný žádný, aby peněz, zlatých grošuj ani haléruov, nepřepaloval ani překupoval, než toliko vše do domácích měn nesli a to pod největší pokutú hrdla ztracení*“ (Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu I. 1526–1545, 1877, 258: „*A jakož pak mincování jinému žádnému než toliko samé vrchnosti královské přísluší a na užití jest, také všecka stříbra, kteráž se v tomto království dělají, do mince královské a nejinam ven ze země prodávána, nošena pod velikými pokutami býti nemají, tak jakž o tom od starodávna více nežli jednu dskami zemskými zřizeno a zapsáno jest, jakož pak mezi jinými v jednom sněmu takto psáno jest...*“).

Již následujícího roku bylo přistoupeno ke krokům směřujícím přímo proti soukromému podnikání na úkor královského majestátu. Mezi prvními postiženými byli zcela přirozeně Šlikové, jejichž výnosy z hor a čisté zisky dosahovaly enormních výšek. Obavy, které byly postupem české komory vyvolány, se zrcadlí i v listě Jana z Rožmberka adresovaném předním mužům království panu Volfovi z Gutštejna, stejně tak jako panu Albrechtu z Gutštejna a dále panu Host. z Rabštejna, panu Jeronýmovi Šlikovi, panu Lorenzi Šlikovi, panu Hynku Pflugovi, panu Volfovi Šlikovi, panu Hendrychu Šlikovi, kde se praví: „... že při tom čase také o naše věci, o kteréž před J. Kr. Mil. s naší odpornú stranú jistě k výpovědi státi máme, jednáno a konáno bude“. (Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu I. 1526–1545, 1877, 270–271). Obavy, které projevil pan Jan z Rožmberka, jak se ukázalo nebyly bezdůvodné, jak ukazují akta ze sněmovního jednání, odehrávajícího se ve dnech mezi 15. dubnem až 28. zářím roku 1528, stejně tak jako korespondence zástupců Kutné Hory adresované městské radě toho města, by byla zpravena o průběhu jednání a krocích, které mají být učiněny v zachování jejího výsadního postavení v rámci království, co se ražby mince týče (SČ I, 1526–1545, 1877, 277–281).

Jednání, která probíhala, byla patrně značně spleťtá. Nejednalo se jen a pouze v čase a prostoru vymezeném vlastním jednáním, nýbrž opět hlavní roli hrála tajná jednání a dohody, které byly uzavřeny mimo vlastní sněm. Opět se tak opakovala situace z počátku roku 1520 a 1523, kdy Šlikové usilovali o svolení k těžbě, obchodu se surovou rudou a mincování navzdory královskému regálu, jak o tom svědčí reakce vyslance Kutné Hory po sebevědomém výstupu pánů Šliků, kteří „*dosti široce domluvili, že na to mincování mají vajsady a svobody, a protož aby se na jich spravedlnosti ujmu nesvovlovalo*“ (SČ I 1526–1545, 1877, 277–281: v Praze, 1528, v sobotu před svatým Vavřincem, 8. srpna), že na Horách vždy bylo mincováno, jak potvrzují

desky vedené při sněmu zemském. Ani král, jak již bylo výše vzpomenuo, nezůstal nečinný a sám se tázal v této věci své sestry, vdovy po Ludvíku Jagellonském.

O nejistém osudu Šliků svědčí nedatovaný dokument, též známý jako *Articuli a rege Ferdinando*, kde je sněmu nařízeno vymazat z desek zemských sněmovní usnesení o propůjčení mincovního regálu Šlikům, zapsané v lednu 1520 (SČ I 1526–1545, 1877, 261–263: „...ita ut articulus ille tabulis regni adnotatus ostendit“). Ačkoliv byl dokument editory *Sněmů českých* zařazen mezi materiály datovanými k roku 1527, je více než pravděpodobné, jak poukázal Nemeškal, že jde o dokument, vážící se až k jednáním roku následujícího, kdy byli Šlikové vyzváni, aby prokázali své nároky k výnosům z jáchymovských dolů stejně tak jako k vlastní ražbě mince (Nemeškal & Vorel, 2010, 142. I Nemeškal přiznává v poz. 212, 142; Nemeškal, 1964, 89 – Sám se domníval, že je dokument třeba datovat k roku 1527).

Následující opatření vůči Šlikům již nebyla tak tvrdá, jak je předkládal a současně sněmu nařizoval výše zmíněný dokument. Na základě čehož předpokládá L. Nemeškal na sněmu jistou pluralitu názorů závislou na jednotlivých politických křídlech a frakcích, chránící si své zájmy, jak to dosvědčuje např. již vzpomínaný list Jana z Rožmberka českým pánům. Tento předpoklad se jeví ale spíše jako holý fakt, jak dokazují četná zákulisní jednání odehrávající se jak v předních šlechtických domech království, tak také v zahraničí, kde je možné označit nejvěrnějšími zastánci práv Šliků jak vévody, tak kurfiřty saské, s kterými je pojily již od počátků jejich podnikání těsné obchodní styky (Nemeškal, 1964, 39–40; Nemeškal & Vorel, 2010, 26–29, 58–59, Strieder, 1915, 427 – v práci je otištěna listina Hauptstaats–archiv HS Dresden, Loc. 486, Bergwertes–Sachen de ac 1487–1599).

Opozice, s kterou se Ferdinand na sněmu patrně střetl, donutila panovníka k jistým ústupkům, ačkoliv ty se jednoznačně nepromítly do závěrečných usnesení sněmu vydaných 28. září 1528 (SČ 281–287, jm. 284), nýbrž jen do zvláštní smlouvy, kterou uzavřel s pány Šliky, a pro kterou si vyžádal zvláštní souhlas stavovské obce (Smolík, 1903, 334–340). Ta s ní vyslovila souhlas pod podmínkou, že nebude ohrožovat práva a svobody českého království a dále, že bude předložena reprezentantům stavovské obce předložena také v českém jazyce, jak bylo učiněno o měsíc později (Smolík, 1903, 337). Dohoda, která byla panovníkem předložena českým stavům, narovnávala nejen jeho poměr vůči samotným Šlikům, nýbrž i jeho postoj vůči stavovské obci, jak o tom svědčí pasáž, kde je jasně řečeno: „*Předkem, poněvadž svrchupsané povolení dotčeným pánuom Šlikom od stavuov král. Českého o tom učiněné zase od stavuov na tomto sněmě obecném shromážděných, kterýž nyní držán jest, zdviženo a z desk zemských vymazáno jest, ... abychom my o takové stříbrna kupování a mincování netoliko podle uznání stavuov a zdvižení té mince, než z milosti naší s nimi o to nákladati a smluviti se ráčili, ... a milostí naší k smlouvě sme o kupování a prodej stříbrna, ... pristoupiti ráčili*“ (Smolík, 1903, 335).

Tuto pasáž je tak možné klasifikovat jako cenný doklad o zpětném osvojení si regálních práv panovníkem, o která byl nelegálně připraven českými stavy v rámci sněmovního usnesení v roce 1520 a o něž přišel navzdory jasné kodifikaci zachycené Vladislavským zřízením zemským v člancích 450 a 466 a na ně navazujícím článkem

469, kterým byl uváděn pod kontrolu komorní majetek, tedy panovníkovy vlastní materiální zdroje (VZZ 216, č. 450; 224–225, č. 469; Pánek, 2001, 15), jak o tom svědčí slova „... což se dělání peněz grošuj krále JM^{ti} dotýče, jak a kde dělání mají býti to buď tak a při tom zuostaweno, jakž se jest od starodávna zachowávalo, aby u Hory dělání byly (VZZ 223, č. 466).

Zároveň tak Ferdinand Habsburský jasně vymezuje postoj a vztah českého krále nejen vůči Šlikům, ale i vůči stavům, které se svým rozhodnutím zpronevěřily královské autoritě, a jejich legislativní činnosti v rámci sněmu a narovnává jej (VZZ 228–229, č. 472). Obnovuje tak opětovně královskou autoritu a vypovídá, že konečné slovo patří jemu jako svrchovanému vládcí království a nikoliv stavovské obci, která ztratila iluze o panovníkovi jako „slůpu a světlosti spravedlnosti všie“ (Čáda, 1930, 116), jak ukazuje Ferdinandem užitý obrat „z milosti naší“ (Smolík, 1903, 35), který vedle regulí o těžbě a nákupu surového stříbra a mincování je klíčovým prvkem dokumentu, obnovujícího moc krále nad jeho regály a jeho prvenství oproti stavovské obci.

Smlouvu, uzavřenou se Šliky, je tak možné v širším horizontu událostí chápat jako klíčový bod či dokonce zlom v utváření nového poměru mocenských sil v zemi.

7. Závěr

S otevřením dolů a mincovny v Jáchymově lze hovořit v dějinách vývoje regálních práv českého krále o precedentu, s jakým se později po nástupu Habsburků na český trůn více nesetkáme. Vláda Jagellonců na českém trůně přinesla nemalou volnost českému sněmu, jak reflektují jeho zásahy do vrchních práv českých králů, jmenovitě výsostných práv těžby drahých kovů a jejich mincování. Jeho zásah do královských práv byl navíc ovlivněn napjatou situací mezi českými stavy, jejichž hospodářské aktivity se v této době začaly překrývat, což vedlo k dalšímu nárůstu napětí mezi nimi. O vypjaté situaci mezi králem, stavy a taktéž Šliky svědčí taktéž dnes nejasná jednání mezi Ludvíkem Jagellonským a Šliky z královského pohledu dodatečně legalizující usnesení sněmu ve prospěch Šliků. Způsob narovnání, jakým se tak stalo, není znám. Nic bližšího se o něm nedovídáme ani z korespondence Ferdinanda Habsburského s jeho sestrou a zároveň vdovou po Ludvíkovi, Marií. Avšak starost a péče, kterou později Ferdinand Habsburský během snah o narovnání se Šliky prokázal, je pochopitelná a svědčí o vskutku hrubém a v té době nepochopitelném protiprávním zásahu do práv panovníka. Ba co víc, ze strany Ludvíka Jagellonského hovoří nepřímou o jisté rezignaci na ně a následné snaze o nápravu vzniklých škod, o čemž svědčí korespondence mezi Ferdinandem a Marií. A právě následné kroky Ferdinanda, známého snahami o centralizaci vlády, omezení moci stavovského zřízení a unifikaci fiskálního systému napříč jeho državami nás dovádí k stanovisku, že Ludvík učinil krok, kterým eliminoval dozor panovníka nad jáchymovskou mincovnou a vyvázal ji a její vlastníky ze své přímé moci. Zde tedy leží

příčina Ferdinandova pozdního ovládnutí jáchymovské mincovny a s ní spojenými důchody, povinnostmi a právy.

Předkládaný příspěvek je výsledkem grantu *Wpływ przemian gospodarczych na sztukę komemoratywną na terenie Węgier królewskich i Królestwa Czech około roku 1500* (Nr. Projektu 0420/1602/16), realizovaného v Institutcie Historii Sztuki Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego v rámci Sztuki epoki renesansu i baroku.

Literatura

- AGRICOLA G., 1957. *Bermannus, aneb, Rozmluva o hornictví*. NČSAV. Praha.
- AGRICOLA G., 2001. *Jiřího Agricoly Dvanáct knih o hornictví a hutnictví*. Montanex. Ostrava.
- DAVÍDEK V., 1967. *K problematice komunikací, sídlení a místopisu Jáchymova v 16. století*. [W:] Dolování v Jáchymově 1516–1966. Sborník statí přednesených na sympoziu 450 ti letého výročí otevření jáchymovského ložiska. Národní technické muzeum. Praha.
- FIEDLER U., THOB H., BÜNZ E., 2012. *Des Himmels Fundgrube. Chemnitz und das sächsisch-böhmische Erzgebirge im 15. Jahrhundert*. Ed Mobilis. Chemnitz.
- FRANCEK J., 2006. *24.10.1517 – Svatováclavská smlouva. Urození versus neurození*. Havran. Praha.
- HRUBÁ M., 2005. *Jagellonská doba v dějinách měst na severu Čech – doba známá i neznámá*. [W:] Kubík V. Doba jagellonská v zemích české koruny (1471–1526) konference k založení Ústavu dějin křesťanského umění KTF UK v Praze (2.–4.10.2003) / České Budějovice: Ústav dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Tomáš Halama. České Budějovice.
- JANÁČEK J., 1963. *Die Fugger und Joachimsthal*. *Historica*, 6: 109–144.
- JANČÁREK P., 1968. *K problematice demografického vývoje Jáchymova v době předbělohorské*. *Historická demografie*, 2: 17–27.
- JANČÁREK P., 1971. *Města českého Krušnohoří v předbělohorské době: příspěvek ke studiu jejich sociální struktury*. Severočeské nakladatelství. Ústí nad Labem.
- JANČÁREK P., 1987. *Základní rysy demografického vývoje Jáchymova v předbělohorské době* [W:] Hásková J. Sborník Národního muzea v Praze. Řada A-Historie. Jáchymov v kulturním vývoji střední Evropy, 40, 1: 3–17.
- JANČÁREK P., 1987. *Příspěvek ke studiu demografického vývoje českého Krušnohoří v Předbělohorské době*. *Folia Historica Bohemica*, 11: 233–263.
- JANGL L., 2006. *Staré hornické a hutnické míry a váhy*. Krajské muzeum Sokolov. Sokolov. JIREČEK J., JIREČEK H., 1882. *Zřízení zemská Království českého XVI. věku*. [W:] Sbírká zřízení zemských Království českého, Markrabství moravského a Slezských knížectví, díl 1. Nákladem Všeherda. Praha.
- JISKRA J., 2008. *Těžba stříbrných rud v Jáchymově v 16. století*. G2 studio. Plzeň.
- KRAMM H., 1950. *Sozialgeschitliche Zusammenhänge in der städtischen Besiedlung des Westerzgebirges im 16. jahrhundert*. [W:] *Geschichtliche Landeskunde und Universalgeschichte*. Nölke. Hamburg.
- KUBÁTOVÁ L., FILIP V. V., BOK V., 2012. *Statuta horního města Jáchymova z roku 1526*. Odbor archivní správy a spisové služby MV ČR. Praha.
- LIPPERT J., 1896. *Sozialgeschichte Böhmens in vorhussitischer Zeit. 1. Band, Die slavische Zeit und ihre gesellschaftlichen Schöpfungen*. F. Tempsky. Prag-Wien-Leipzig.

- LIPPERT J., 1898. *Socialgeschichte Böhmens in vorhussitischer Zeit. 2. Band, Der sociale Einfluss der christlich-kirchlichen Organisationen und der deutschen Colonisation..* F. Tempsky. Prag-Wien-Leipzig.
- LORENZ H., 1925. *Bilder aus Alt-Joachimsthal. Umriss einer Kulturgeschichte einer erzgebirgischen Bergstadt in 16. Jh.* Skt. Joachimsthal Verl. der Stadtgemeinde. Jáchymov.
- LUDWIG Kh.L., 1984. *Sozialstruktur, Lehenschaftsorganisation und Einkommensverhältnisse im Bergbau des 15. und 16. Jahrhunderts.* [W:] Kroker W., Westermann E. Montanwirtschaft Mitteleuropas vom 12. bis 17. Jahrhundert: Stand, Wege und Aufgaben der Forschung. Der Abschnitt Zeitschrift für Kunst und Kultur im Bergbau Montanwirtschaft Mitteleuropas vom 12. Bis 17. Jahrhundert. Bochum.
- MAJER J., 2005. *Rudné hornictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Obrazy z dějin těžby a zpracování.* Libri. Praha.
- MAKARIUS R., 2004. *Z dějin královské, císařské a státní báňské správy.* Montanex. Ostrava.
- MATHESIUS J., 1981. *Hornická postila s krátkou jáchymovskou kronikou.* Národní technické muzeum. Praha.
- NEMEŠKAL L., 1964. *Jáchymovská mincovna v první polovině 16. století (1519/1520– 1561).* NČSAV. Praha.
- NEMEŠKAL L., VOREL P., 2010. *Dějiny jáchymovské mincovny a katalog ražeb.* Univerzita Pardubice et al. Pardubice.
- PALACKÝ F., 1939. *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě. Díl 5, Věk jagelonský, králování Vladislava II. a Ludvíka I. od roku 1471 do roku 1526.* Kvasnička a Hampl. Praha.
- PALACKÝ F., 1939. *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě. VI., Od roku 1500 až do roku 1526.* Kvasnička a Hampl. Praha.
- PÁNEK J., 1989. *Poslední Rožmberkové. Velmoži české renesance.* Panorama. Praha.
- JANIŠ D., MALÝ K., PÁNEK J., 2001. *Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500-1619): sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve dnech 7.-8. prosince 2000 v Praze.* Historický ústav Akademie věd České republiky: Ústav právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Praha.
- PEŠÁK V., KLICMAN L., 1903. *Dějiny královské české komory od roku 1527.* Ministerstvo vnitra Republiky československé. Praha.
- SMOLÍK J., 1902–1903. *Smlouva krále Ferdinanda I. s pány Šliky o hory a mince jáchymovské.* Památky archeologické, 20: 333–340.
- STERNEBERG K. M., 1981. *Umriss einer Geschichte der böhmischen Bergwerke.* Národní technické muzeum. Praha.
- STURM H., 1932. *Abriss der geschichtlichen Entwicklung von Stadt und Bezirk St. Joachimsthal. Ein Behelf für den heimatkundlichen Schulunterricht.* Rudolf Weis. St. Joachimsthal.
- STURM H., 1964. *Der erzgebirgische Bergbau im 16. Jahrhundert.* [W:] Probleme der böhmischen Geschichte. Vorträge der wissenschaftlichen Tagung des Collegium Carolinum in Stuttgart vom 29. bis 31. Mai 1963. Verlag R. Lerche. München.
- WEIZSÄCKER W., 1928. *Geschichte des Bergbaues in den Sudetenländern.* Prag Dt. Verein zur Verbreitung Gemeinnütziger Kenntnisse Reichenberg Stiepel in Komm. Prag.
- WEIZSÄCKER W., 1929. *Sächsisches Bergrecht in Böhmen. Das Joachimsthaler Bergrecht des 16. Jahrhunderts.* Stiepel. Reichenberg.

Archiválie**Fond: Vrchní horní úřad Jáchymov (VHÚ Jáchymov) 1516–1890**

Statuta 1526, i.č. 1

Kniha propůjček důlních od (Wasserlehenbuch) 1518–1520, i.č. 23

Kniha propůjček (Lehenbuch) 1520–1526, i.č. 24

Kniha rozhodnutí a smlu (Schieds und Vertragbuch) 1517–1560, i.č. 29

Nesignované: karton č. 1 a 2, 1520–1557

Signované: X6, privilegia

Archiv Pražského hradu

AČ 6 — František Palacký (ed.): Archiv český čili staré písemné památky české i moravské z archivů domácích i cizích 6. Praha 1872

CDB V/1–3 — Jindřich Šebánek / Sáša Dušková: Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae V/1–3. Pragae 1974–1982

THE ORIGIN OF MINING IN JÁCHYMOV, FOUNDING OF THE CITY AND MINTING LAW OF ŠLIKS IN THE LIGHT OF WRITTEN SOURCES

*Jáchymov, Šlik, privilege, Ore Mountains,
Georgius Agricola*

Mining, metalurgy and minting developed very successfully from the reign of the last Přemyslids within 13th century. At that time rich silver mine districts in Jihlava, Kutná Hora etc were discovered. Their revenues culminated in the following century but after this expansion came gradual decline. Nevertheless the long lasting tradition of mining industry was the reason, why it still played an important role in the legal system of the Kingdom. Just at the very begining of the 16th century rich ore deposits at the dominion of the Šlik family in sorroundigns of „poustka“ (abandoned village) known as Konradsgrün or Valley/Údolí were discovered. The locality of the Valley very soon gained a new name – The Valley of St. Joachim/Jáchym, simply Jáchymov. In a short time its revenues overcame the rest of the most important Czech and Saxony (Schneeberg, Annaberg, etc.) mining regions. Founding of the new city and mint by Šliks, earls of Holíč and Pasanau, that arose within the Bohemian Kingdom, became a precedent when iura regalia was overtaken by nobility.

The aim of the presented paper is a recapitulation of the new mining district origin and its special status within the Bohemian kingdom in the era of Jagieollonian dynasty (1471–1526) and in the first years of Ferdinand Habsburg reign.

**POCZĄTKI GÓRNICCTWA JACHYMOVIE, ZAŁOŻENIE
MIASTA I PRAWO BICIA MONET RODZINY ŠLIKÓW
W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ PISANYCH**

*Jáchymov, rodzina Šlików, prawo mennicze,
Rudawy czeskie, Georgius Agricola*

W początku XVI w. odkryto bogate złoża rud w dobrach rodziny Šlików w okolicy opustoszałej wsi Konradgrün znanej także jako „Dolina”. To właśnie miejsce uzyskało wkrótce nową nazwę Dolina św. Joachima, w języku czeskim Údolí sv. Jáchyma, w skrócie Jáchymov. Dochody z prowadzonej tam działalności górniczej wkrótce przewyższyły nie tylko dochody z najważniejszych czeskich, ale także saksońskich (Schneeberg, Annaberg itd.) regionów wydobywania rud. Przy okazji lokacji miasta i utworzenia mennicy zarządzanej przez Šlików (hrabiów z Holič i Pasaunau), spotykamy się na terenie Królestwa Czeskiego z precedensem przejścia regale władcy przez szlachtę. Celem tego przyczynku jest omówienie powstania nowego terenu górniczego i jego wyjątkowej sytuacji w ramach Królestwa Czeskiego w okresie panowania Jagiellonów (1471–1526) oraz pierwszych lat panowania Ferdynanda Habsburga.